

APP В РЕГІОНАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ

Економічним розвитком можна і треба управляти - його потрібно стимулювати.

Агенції регіонального розвитку (АРР) – один з інструментів, який надається до використання для вирішення тих викликів, які стоять перед регіонами в Україні. На сьогодні в країні сформувався бізнес як сектор, напрацювались принципи роботи державних органів та органів місцевого самоврядування, розбудувались осередки громадянського суспільства. Проте ті виклики, навіть найменші, які стоять перед регіонами, вимагають міжсекторності, вміння поєднати різних гравців, різні типи організацій, з різних галузей для вирішення певної проблеми. Агенції регіонального розвитку (АРР) - це той тип інституції, який здатний допомогти громадам почати дивитись на проблеми як на можливості, перекладати їх на мову проектів, оцифровувати проблеми і розуміти бізнес-моделі їх вирішення.

Пріоритетним фактором, який враховується при обчисленні Глобального індексу у конкурентоспроможності країн – одного з найавторитетніших світових рейтингів розвитку – є **показник інституційної спроможності країни**. Цей показник характеризує кількість та якість публічних та приватних інституцій, що функціонують на території країни. **При цьому інституціями вважаються ті організації, які мають певну місію, команду, на працюванні процеси, сталу фінансову модель та певну історичну тяглість.**

Чим більшою є кількість ефективних та сталих інституцій різного типу – тим вищою є спроможність країни впроваджувати реформи, генерувати та реалізовувати проекти у кожній із галузей, підвищувати ефективність функціонування суспільних систем. Наприклад, за кращою освітою люди звертаються в кращі університети, за посівним фінансуванням – у венчурний фонд, для захисту своїх прав – до правозахисної організації. Університети, венчурні фонди, правозахисні організації – приклади таких інституцій.

Якщо говорити про Україну, особливою складністю у досягненні високої інституційної спроможності є наявність ефективних інституцій на місцевому рівні, що насамперед пов'язано із проблемою відтоку кадрів до великих міст через рівень освіти, безробіття, якість життя. Органи місцевого самоврядування не завжди мають розуміння того, як ефективно використовувати інструменти розвитку, що таке проектний підхід, як працювати із грантовими програмами, державними програмами, кредитними, інвестиційними коштами, тощо. У контексті інтеграції України в європейську спільноту критично важливою є інституційна спроможність територій щодо ефективного використання міжнародних фінансів у різних сферах. У реалізації великих (особливо інфраструктурних) проектів необхідними складовими співпраці є прозорість, результативність, знання проектного менеджменту, ефективна комунікація, якісна звітність. Навряд чи в кожній територіальній громаді Херсонської області знайдеться достатня кількість спеціалістів, здатних розробляти та якісно реалізовувати подібні проекти.

Старі звички мають в Україні значну інерцію, тому на сьогодні життєво важливо формулювати нові підходи до управління розвитком територій – зокрема через створення інституцій, здатних підсилити спроможність органів місцевого самоврядування, здійснити перехід з методу «освоєння» та

перерозподілу бюджетних коштів до програмного та проектного управління розвитком, налагодити синергію влади, громади та бізнесу у питаннях розвитку.

РОЛЬ APP В РЕГІОНАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ

Координатор процесу розвитку території.

Діяльність включає два ключові напрями:

перший — забезпечення ефективної організації процесу стратегічного планування розвитку території з широким залученням зацікавлених сторін (шляхом об'єднання локальних експертних груп, виявлення очікувань і точок напруги, проведення громадських обговорень тощо), моніторингу, оцінки реалізації Стратегії розвитку території та своєчасної її актуалізації.

друге — розробка та реалізація проектів розвитку в рамках Стратегії розвитку території, включаючи залучення коштів для їх фінансування.

Інформаційний банк даних і знань про територію.

Діяльність включає збір та зберігання інформації про територію, її ресурси, можливості та обмеження, об'єкти нерухомості, стан розвитку окремих галузей економіки, демографічні показники, існуюче експертне середовище, потреби ринку — і це далеко не повний перелік можливих тематичних напрямків роботи з інформацією.

PR-агенція території / агенція із залучення інвестицій.

Діяльність включає проведення маркетингових досліджень, розробку і просування бренду території, налагодження комунікації та розвиток партнерства з учасниками процесу розвитку території та зовнішнім оточенням, поширення інформації про можливості та переваги інвестування в територію, що обслуговується, виготовлення та розповсюдження промодукції території. Досвід поширений в більшості країн, частково використовується українськими організаціями.

Координатор і учасник мереж партнерства.

APP використовують для створюваних мереж в підприємницькому, освітньому середовищах і в середовищі самоврядування. До мережевих продуктів можна віднести допомогу у створенні кластерів (туристична сфера, IT-технології та інші). Міжрегіональне, міжнародне партнерство

Оператор нерухомості/девелопер.

Окремі уряди та органи місцевого самоврядування передають агенціям місцевого розвитку в управління майно та нерухомість після ліквідації або репрофілювання державних чи комунальних підприємств для використання їх в рамках регіональних стратегій розвитку територій. Таким чином, утворюються промислові парки, території пріоритетного розвитку.

Центр підтримки підприємництва.

Початківцям — підприємцям пропонуються: навчання, бізнес інкубація, фінансова підтримка та консультавання. Підприємствам у стані розвитку — вузькопрофесійне консультування, навчання персоналу, широкий спектр фінансової та грантової підтримки. Додатково APP концентруються на пошуку ініціаторів бізнесу, що спеціалізуються на залученні в регіон іноземних інвесторів, усувають перешкоди в діяльності підприємств, формують кластери для синергії підприємств. Ця роль притаманна APP майже в усіх розвинених країнах.

Адміністратор ресурсів розвитку.

Використання APP в ролі учасника ринку фінансових послуг для суб'єктів, які мають високий потенціал розвитку території. Інструменти, що застосовуються: надання мікрокредитів для старту в бізнесі, передача стартового

капіталу, гранти, компенсації відсотків за кредитами, заставна порука (гарантії), субсидії та венчурне фінансування.

ВИГОДИ ІНВЕСТУВАННЯ В АРР

При правильному підході створення ефективно діючої Агенції регіонального розвитку вона несе в собі кілька істотних вигод для території, яку вона обслуговує.

Перша вигода — активізація територіальної громади. Агентства розвитку виступають модераторами процесів управління територією шляхом широкого обговорення з місцевими жителями бачення майбутнього території, ключових векторів її розвитку, актуальних проблем і можливих способів їх вирішення. Вихідним пунктом тут виступає принцип, що кращим експертом є громадянин — споживач благ території. Це дає можливість спільного вироблення відповідей на ключові питання: визначення бачення майбутнього, оцінка внутрішнього потенціалу території, розробка важливих для розвитку території документів (стратегій, програм, проектів, бізнес-планів тощо). Так АРР формує для території власні джерела ініціатив розвитку, об'єднуючи енергію та інтелектуальний потенціал її мешканців.

Друга вигода — можливість мобілізувати внутрішні ресурси території. Будучи залученими в процес, громадськість і бізнес не залишаються осторонь, а активно включаються в реалізацію спільно виробленої стратегії розвитку території. Таким чином місцеві органи влади та самоврядування не залишаються один на один з проблемами, а можуть розраховувати на широку підтримку і мобілізацію внутрішніх ресурсів для їх вирішення.

Третя вигода — можливість мобілізації та розвитку експертного потенціалу території. Зазвичай проекти, пов'язані з розвитком території, є складними завданнями з великою кількістю міжгалузевих, дисциплінарних та проблемних зв'язків. Визначити їх вплив на територію без участі дуже вузьких фахівців неможливо. Ці експерти, як правило, не працюють в місцевому самоврядуванні та органах державної влади. Зате АРР в силу своєї гнучкості можуть залучати до роботи таких фахівців.

Четверта вигода — доступ до альтернативних джерел фінансування розвитку території. Вже зазначалося вище, що АРР дозволяють сформулювати для проектів місцевого розвитку альтернативні бюджетним джерела фінансування, з більшою, ніж у бюджеті свободою використання. Зокрема, АРР може залучати зовнішніх ресурсів через: комплексне просування території на регіональному, національному та міжнародному рівнях, розробку проектів розвитку та залучення коштів для їх фінансування з різних джерел, включаючи кошти міжнародної технічної допомоги, сприяння залученню на територію державних і приватних інвестицій, включаючи прямі іноземні інвестиції, сприяння підприємствам у знаходженні партнерів та інвесторів.

П'ята вигода — можливість отримання доступу до передового національного та світового досвіду. Так мережа європейської асоціації агенцій регіонального розвитку EURADA налічує порядку 130 учасників з різних країн. Працюючи окремо і разом в асоціації, ці організації створюють спільне середовище досвіду та найкращих практик (історій успіху). Тільки просте ознайомлення та застосування деяких з них дозволяє підвищити керованість і прогнозованість розвитку території.